

СТ А Н О В И Щ Е

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен от Института за балканистика с Център по тракология „Проф. Александър Фол“ – БАН, за нуждите на секция „Дигитално културно наследство“, в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология (Власт и регионализъм на Балканите XII – XIII век), обявен в ДВ бр. 55/ 15.07.2022 г.

с единствен кандидат

д-р Калин Йорданов Кирилов

Доктор Калин Йорданов е възпитаник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, катедра „История на България“, където през 2004 г. защитава магистърска теза, посветена на темата: „Сакрални ритуали, магически практики и чудеса във воинската традиция на средновековна България“ с научен ръководител проф. д-р М. Каймакова. В периода 2007-2010 година той е редовен докторант към Софийския университет, катедра „Стара история, тракология и средновековна обща история“, като през 2011 г., под научното ръководство на проф. К. Гагова, защитава успешно дисертация на тема: „Кръстоносните походи: Реликви и чудеса“.

От 2020 г. Калин Йорданов работи в секция „Дигитално културно наследство“ на Института за балканистика с Център по тракология при Българската академия на науките. Преди това, в продължение на две години, той изпълнява длъжността завеждащ филиал в Музей „Боянска църква“, към Националния исторически музей. Бил е хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ и асистент-преподавател по Средновековна обща история в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Научните интереси на д-р Йорданов са свързани с разработването на проблеми, отнасящи се основно до европейската и балканската средновековна история. Един от главните акцент в изследователската му работа е поставен върху темата за кръстоносните походи и съдбата на Балканите. В резултат на тези

проучвания Калин Йорданов публикува и първата си книга със заглавие „Кръстоносните походи: реликви и чудеса (Поклонничество, авантюра и лов на реликви в Ориента XI-XIII в.)“, София 2015 г., основаваща се на дисертационния му труд.

На обявения конкурс за доцент д-р Йорданов се явява със седемнадесет публикации в различни научни издания (вж. приложения списък на публикациите). Сред тях две самостоятелни монографии, една глава от колективен монографичен труд, шест студии и осем статии. Представеният хабилитационен труд е на тема: „Принцът на Филипопол: непознатият деспот Алексей Слав в светлината на нови извори и открития“ и е в обем от 297 страници. Изследването е разделено на четири области на научно дирене.

Първата глава се базира на анализа на два неизвестни досега в българската историография исторически документа от канцеларията на папа Хонорий III. Става дума за две писма на папата, адресирани до висшия клир на Латинска Романия, които за първи път влизат в научно обращение именно в това изследване. Чрез сравнителен анализ на информацията, съдържаща се в папската кореспонденция, и като се основава на останалите, вече познати, писмени източници, д-р Йорданов мотивирано представя деспот Алексей Слав като легитимен господар на Филипополската област. Пзовавайки се на изворите и на честото смесване на топонимите „Филипи“ и „Филипопол“, авторът идентифицира срещаното се в извора „*S. princeps Philippensis*“ и допуска, че зад съкращението „*S.*“ се крие именно личността на деспот Алексей Слав, който управлява обширното си автономно териториално владение с титлата „принц на Филипопол“. Авторът правдиво и аргументирано подкрепя тезата си, представяйки в детайли историческия контекст, в който се разгръщат описваните събития.

Новите изворови сведения, които д-р Йорданов анализира в първата глава на хабилитационния труд, провокират един важен проблем, на който е посветена втората част от изследването. Авторът се спира на генеалогията на деспот Алексей Слав, като представя в детайли съществуващите хипотези и едновременно с това предлага своя интерпретация по темата. Калин Йорданов

подробно аргументира становището си, че деспот Слав е наследник (незаконен син) на Иванко-Алексий и поради тази причина управлява и териториите, наследени от своя баща, и по-специално Филипопол. В тази част от хабилитационния труд авторът разглежда формирането на *„нова и паралелна на Търновското царство българска държава“*, обособена в пределите на Филипополската област, Родопите и Източна Македония. Едновременно с това д-р Йорданов очертава зараждането на една *„нова балканска династия“*, наречена *династията на Алексиевци*. Оригинална хипотеза, която е предложена за първи път от автора на разглежданата монография. Анализирайки изворите, Калин Йорданов разкрива враждата и съперничеството между Алексий Слав и Асеновата династия в Търново, които се превръщат във фактор, довел до драматичната гибел на деспота и на неговото владение. Бих искала да подчертая, че тази част от изследването, заедно с първата глава на хабилитационния труд, съставляват най-съществения и приносен дял на проучването.

Третата част на хабилитационния труд е значително по-кратка в сравнение с първите две глави. Този дял от изследването се базира основно на археологическите разкопки в Мелник, проведени през последните години. В резултат на тях в града бе открито фамилно ктиторско погребение при параклиса „Св. Троица“ на владетелския манастир „Св. Богородица Пантанаса“, идентифицирано като гробница на деспот Алексий Слав и неговото семейство. При една от находките – сграфито чаша от погребение № 4, Калин Йорданов установи хералдичния характер на изобразеното върху съда. Авторът идентифицира изображението като триъгълен рицарски щит с герб във франкски стил. Правейки преглед на флоралните мотиви, стигна до заключението, че в този случай са изобразени стилизирани рози. Авторът прави многобройни аналогии и посочва паралели на подобни гербови изображения върху хералдическа сграфито керамика от XIII в. К. Йорданов стига до заключението, че наличието на подобна керамика в Мелник е интересен белег, който потвърждава проникването на западноевропейската културна традиция в двора на деспот Алексий Слав. Безспорно, латинското влияние намира разпространение в столицата на Слав, като за него съдим и от други архитектурни паметници и археологически находки.

Последната четвърта глава от хабилитационния труд е базирана върху изображенията от Боянската църква. Калин Йорданов изказва хипотеза, отнасяща се до произхода и идентификацията на севастократорица Десислава. Кандидатът допуска, че ктиторката е предполагаема дъщеря на деспот Алексей Слав от първия му брак с латинската принцеса, дъщеря на император Анри Фландърски. Основание за това д-р Йорданов намира в спецификата на стенописните изображения. По мое мнение, това становище трудно може да намери пряко потвърждение в историческите извори. Самият автор изтъква, че неговото предположение представлява „смела и предизвикателна хипотеза“ (стр. 238).

В заключение изтъквам, че научната продукция на Калин Йорданов има безспорна стойност за медиевистиката. Представената „Справка за научните приноси“ отразява достатъчно добре приносните моменти както в хабилитационния труд, така и в останалите изследвания на кандидата. Материалите отговарят на посочените „Минимални изисквания“ за заемане на академичната длъжност „доцент“ според ЗРАСБ, което се вижда от попълнената от кандидата таблица.

Всичко казано дотук ми дава основание да подкрепя избирането на д-р Калин Йорданов Кирилов на академичната длъжност „доцент“, за което ще гласувам и на заключителното заседание на Научното жури по този конкурс.

гр. София,
15.11.2022 г.

Подпис:
доц. д-р Елена Костова, ИИстИ – БАН